

Радянський ШЕДАГОГ

ОРГАН ПАРТКОМУ, РЕКТОРАТУ, ПРОФСПІЛКОВИХ КОМПІТЕТІВ ТА КОМПІТЕТУ ЛКСМУ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ІНСТИТУТУ ІМЕНІ В. СТЕФАНІКА

Газета заснована 30 вересня 1988 року.

№ 4 (16)

24 січня 1989 р.

Ціна 3 коп.

ПАРТІЙНЕ ЖИТТЯ

На контролі— виконання рішень

Мабуть, не помилюся, коли скажу, що критичні зауваження і пропозиції комуністів, висловлені, зокрема, на звітно-виборних партійних зборах інституту, — це своєрідна рушійна сила у роботі виборного партійного органу. Від них ми відштовхнулися, розмірковуючи над організацією ідеологічної, ідейно-виховної, внутріпартійної роботи.

Щоб не бути голосливим, зупинюся на деяких моментах того, що вже вдалося зробити. Зокрема, пропозиція об'єднати зусилля всіх кафедр з метою поліпшення виховання студентів знайшла якоюсь мірою своє вирішення у створенні при парткомі комісії з питань міжнародних відносин, патріотичного та інтернаціонального виховання, яку очолив комуніст-доцент кафедри ТМПКР М. М. Соє. В актив цієї комісії можна сміливо записати організований студентський фестиваль інтернаціональної дружби «Чуття єдиної родини», а також розробку заходів до 50-річчя воз'єднання західноукраїнських земель в єдину Радянську державу.

Враховуючи зауваження заступника секретаря комітету комсомолу комуніста О. Сангулія і щире бажання колишніх воїнів-інтернаціоналістів створити свій клуб, ми посприями виділенню для цього задуму приміщення, де колишні «афганці» можуть працювати.

Ще одним важливим моментом є активізація діючих і створення на факультетах нових суспільно-політичних та літературно-мистецьких клубів. Якщо помітили, перший семестр був надзвичайно насичений саме засіданнями таких клубів (перелічу їх: «Позиція», «Діалог», «Учитель» та ін.), де піднімалися проблеми перш за все духовні, давалася неоднозначна оцінка багатьом життєвими ситуаціям, що є своєрідним ртутним стовпчиком зрослої громадянської активності нашої молоді.

Дуже багато належить ще зробити. І зокрема того, на що звертають увагу рядові комуністи. Сподіваємося, що подальша робота буде не менш цікавою.

В. МОСКАЛЕЦЬ.
Заступник секретаря парткому інституту.

СЕСІЯ, СЕСІЯ...

Вісті з груп

У розвалі екзаменаційна студентська пора, для якої характерні недоспані ночі, особливі замилування і обов'язково радісні обличчя тих, хто успішно складає іспити. А буває й навпаки: розпач, засмученість, ніяковість і нові клопоти...

Про те, як складають екзамен студенти-історики, свідчить факультетський екран успішності. Судячи з нього, хороших успіхів добилася академічна група І-32, де вже здано такі дисципліни, як історія педагогіки, історія нового часу, марксистсько-ленінська філософія. По три п'ятірки мають у своєму активі Б. Вурдяк, О. Жерноклеєв, В. Засідко, О. Мороз, Т. Одокій. З однією четверкою йдуть П. Бахматюк, Т. Віщар, Л. Соловка, О. Цебак. Є в групі й двійочники. Це С. Борчук, І. Драбчук, О. Михайлів, Л. Савчак (іспит з історії педагогіки), а та-

кож Г. Типусяк, Л. Йорж (історія нового часу).

* * *

Непогано складають іспити старшокурсники художньо-графічного факультету. Наприклад, жодної трійки немає в групі ХГ-42 з екзамену «Історія педагогіки», те ж саме з екзамену «Історія мистецтва» у групі ХГ-51. Тут, до речі, сім студентів одержали «відмінно».

Серед молодших курсів поки що найсильніше йде група ХГ-21. Тут попередньо визначилися п'ять відмінників: А. Колонтай, Л. Кошелівська, С. Мойсей, М. Ряббий, А. Тимчук. Серед віdstаючих «лідирів» група ХГ-22, де двох студентів не допущено до екзаменів, а В. Бойко обидва з них склав на «незадовільно», В. Максимович має «2» і «3».

Як твердить декан факультету І. В. Фічора, оцінки заслужені й-об'єктивні.

В об'єктиві— педфак

Екзамен з практики шкільного репертуру один з найцікавіших у п'ятикурсників факультету підготовки вчителів початкових класів, і поки студентка 51-ої групи Зінаїда ГУК складає іспит у викладача кафедри музики з методикою викладання М. В. КЛЕПАР (фото вгорі), її подруга Лілія ПИНДУС у сусідній аудиторії проводить останню репетицію.

Для Руслана ГРИЧИНСЬКОГО (у центрі на фото внизу), студента педфаку, ця сесія перша. Тому не дивно, що його «наставниками» перед іспитом з математики стали другокурсники В. ГАВРИЛЯК та О. СМОЛА. Фоторепортаж В. Боб'яка

СЕСІЯ, СЕСІЯ...

РЕПОРТАЖ

ОЦІНКА ЗА ЗНАННЯ

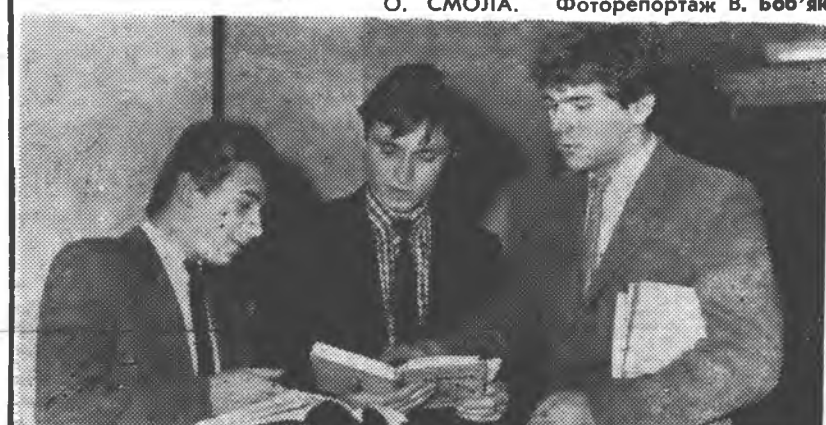
Звична сьогодні картина: на стільцях перед дверима аудиторії студенти востанє заглядають у підручники і конспекти, перевіряючи вивчене. А у кабінеті політекономії йде екзамен. Його складають представники фізико-математичного факультету, групи МФ-31. П'ятеро готують конкретні відповіді на питання білетів, а доцент О. П. Загородній веде бесіду зі студенткою Катериною Костюк.

— Білет № 17. Перше питання «Кругообірот капіталу і його три стадії. Обороти капіталу. Вплив науково-технічного прогресу на швидкість обороту капіталу», — зачитала дівчина і дала чітке визначення, розкрила суть...

— Добре, а тепер, будь ласка, продемонструйте на прикладі цей самий вплив науково-технічного прогресу. Давайте візьмемо, скажімо, залізницю... — вступає в розмову екзаменатор.

Ось тут замінка — студентка не готова орієнтуватися на прикладах, життєвих ситуаціях, що, здавалося, простіше.

Свій третій іспит К. Костюк здала на «добре». Таку ж оцінку одержали М. Починок, Г. Протас та інші. Однак мені довелося бути свідком зовсім слабеньких відповідей їхніх одногрупників, які не могли визначити найпростіших у політе-

економічній науці понять: що таке товар, які його властивості, що таке національний дохід... Свої незнання демонстрували Р. Парфан, Н. Юришин, О. Сметанюк, інші студенти.

— Я сподівався на більш високу якість знань, — говорить після іспиту О. П. Загородній. — Але чомусь група не підготувалася як слід. Тільки дві п'ятірки — у Надії Грабовської та Марії Ілюк, яка одержала свою заслужену оцінку, як то мовиться, автоматом, бо прекрасно займалася протягом семестру.

Не можу не сказати, продовжує викладач, — і ще про одну відповідь — студента групи ФМ-31 Володимира Халевчука. Він складав іспит кілька днів тому, але я й досі під враженням його логічного мислення, самостійного визначення категорій, вміння демонструвати фактичний матеріал. Він склав цікавий цифровий приклад на одержання ренти II, показав відмінне знання лінгвістичної праці... Одним словом, побільше б таких студентів.

Н. АРКАДЬЄВА.

ЕКОЛОГІЯ: КУЛЬТУРА І ДУХОВНІСТЬ

У відповіді перед нащадками

Днями студенти заочного відділу педагогічного факультету під керівництвом кафедри природничо-математичних дисциплін початкового навчання (завідувач кафедри доцент В. К. Сельський) провели традиційну науково-практичну конференцію на тему «Проблеми екології і школи».

Конференцію відкрив декан факультету професор М. Г. Стельмахович. У своєму виступі він справедливо наголосив на тому, що екологія — це проблема, яка стосується кожного з нас. Надто вже складні стосунки склалися останнім часом у людини з навколишнім середовищем. Нерідко забуваємо, що досить зробити один — нерозумний, необміркований крок і підеш ланцюгова реакція по-

милок, які завдадуть непоправної шкоди природі, та й не завжди ці помилки можна буде виправити. Це не перебільшення, людина у своїй виробничій діяльності справді зайшла надто далеко.

Через всю конференцію рефреном пройшли слова, що в кожного з нас є три матері: перша — це ленька, яка подарувала нам життя, друга — це Батьківщина, а третя — це природа. Зберігати її, дбайливо примножувати її багатства з думкою про день прийдешній — святий обов'язок кожної радянської людини і, до речі, тих, хто сьогодні ще сидить за шкільною партою, а невдовзі стане господарем країни.

З великим інтересом учасники конференції прослухали доповіді на теми

«Сучасне оточуюче середовище і здоров'я молодших школярів» (І. Г. Вагрус, М. В. Гладка), «Про рідкісні і зникаючі рослини і тварини учням початкових класів» (Л. Р. Кузьмик, Г. С. Романів), «Екологічне виховання школярів з питань збереження корисних копалин» (Л. Л. Бандура), «Екологічне виховання учнів початкових класів у світлі вимог директивних документів ЦК КПРС та Радянського уряду» (Д. М. Кушнірин).

Напевно, не залишилось жодного байдужого в залі, коли прозвучав вірш Марії Карп'юк, присвячений трагедії в Чернівцях, про рідкісні і зникаючі рослини і тварини, а також легенди, казки, приказки про збереження корисних копалин.

Скрізь ми повинні відчувати себе господарями свого міста, села, щоб повернути і примножувати його красу й здоров'я. Ми хочемо, щоб не були забуті уроки, які випали на нашу долю. Прикладів достатньо. Назвемо тільки два: Чорнобиль і Чернівці. Тож час роботи з цього належні висновки.

У Політичній доповіді ЦК КПРС XXVII з'їзду М. С. Горбачов сказав: «Всі, хто сьогодні живе, у відповіді за природу перед нащадками, перед історією».

М. ГЛАДКА.
Студентка-заочниця 23 групи педфаку, вчителька Коліноквецької середньої школи Хотинського району Чернівецької області.

◆ КОМСОМОЛЬСЬКЕ ЖИТТЯ

ГОЛОСУЄМО ЗА АСОЦІАЦІЮ

Днями на базі Київської республіканської комсомольської школи відбудеться зустріч ЦК ЛКСМУ, представників тимчасового науково-дослідного колективу «Базова школа» та ініціативної групи Всесоюзної зустрічі представників молодіжних об'єднань педвузівського студентства з секретарями комітетів комсомолу педагогічних вузів країни, які навчаються в школі. Про це ми ведемо мову із заступником секретаря комітету комсомолу інституту ОЛЕКСАНДРОМ САНГУЛІЯ (напередодні зустрічі він потелефонував до редакції).

— Олександр, можливо не всі наші читачі знають про Всесоюзну зустріч представників молодіжних об'єднань педвузівського студентства. Розкажи про це докладніше.

— На фестивалі інтернаціональної дружби, який проходив у нашому інституті, учасники звернули увагу на необхідність кардинальної перебудови діяльності комітетів комсомолу, молодіжних об'єднань студентів, які навчаються в педагогічних вузах країни. Бо не завжди їх робота сприяє формуванню майбутнього вчителя, вдосконаленню навчального процесу, вирішенню проблем перебудови вищої школи, розвитку дієвого (!) самоврядування. І вирішувати всі ці проблеми потрібно спільно, всім разом. Ось так і народилась ідея проведення Всесоюзної зустрічі представників молодіжних об'єднань. З метою її підготовки була створена ініціативна група, до якої увійшли представники Івано-Франківського, Полтавського та Новгородського педінститутів. Щоправда, на сьогоднішній день відкритим залишається питання про місце її проведення.

— Які проблеми будуть вирішуватися на Всесоюзній зустрічі?

— Насамперед, питання про створення асоціації студентів педагогічних вузів країни. Зараз ми його тільки вивчаємо, готуємо проекти документів. Тут ініціативній групі велику допомогу надає тимчасовий науково-дослідний колектив «Базова школа», який очолює проф. Е. Д. Дніров.

— А для чого створювати таку асоціацію?

— Мені вже не раз доводилося чути думки скептиків, мовляв, створюємо ще одну формальну структуру, хіба мало нам комсомолу, профспілок? Та, як на мене, асоціація таки потрібна. Спробую пояснити. Ми вже багато говорили про самоврядування в інституті, дещо в цьому плані зробили. Та, на мою думку, його досвід має вільно поширюватися в усіх вузах. Для цього потрібен орган, який би координував, об'єднував і спрямовував зусилля студентів на вирішення їхніх проблем. Ми знаємо, що з цією метою у травні цього року планується створити Всесоюзну студентську спілку. Але, мені здається, що вона має організуватися не як спілка взагалі, не як об'єднання різномірної маси студентства, а саме як спілка асоціації певних груп студентів: майбутніх медиків, педагогів і т. д.

— Що це дасть?

— Така організація асоціації буде вирішувати ті проблеми, які стоять перед кожною групою студентів (специфічні), а спілка — загальні проблеми студентства.

— Які ж функції буде виконувати власне асоціація студентів педінститутів країни?

— Мабуть, вона повинна

буде взяти на себе соціальний захист студента, представляти його інтереси перед органами народної освіти, а то зараз вони, на жаль, представлені тільки ректорами вузів. Це також спроба взяти участь у студентському самоврядуванні в союзному масштабі. Крім того, така організація,

наділена юридичними правами, могла б укладати договори з комітетом по народній освіті. Наприклад, договір, в основу якого лягло б положення, що випускник вузу отримує диплом тільки після роботи за призначенням. Такий експеримент уже проводиться в Тернопільському педінституті.

А взяти хоча б пропозицію створення з допомогою асоціації експериментальних шкіл з числа найбільш підготовлених випускників вузів, які відзначаються новаторським підходом до процесу навчання. У нас, наприклад, хороші фізики, в Полтаві — історики, ще в якому вузі — біологи, чи філологи, і всі вони створюють творчий колектив нової школи. Могли б вивчати проблеми школи і спільними зусиллями зроби свій внесок у їх вирішення, брали б участь у складанні підручників і методичних посібників... Таким чином визначалися б здібні студенти, за якими — майбутнє нашої школи.

— А чим асоціація зможе допомогти поширенню досвіду студентського самоврядування?

— Ми могли б по-іншому організувати зустрічі, фестивалі, обмін делегаціями. На жаль, нині ця робота в більшості випадків організована за принципом особистих знайомств: я там знаю Івана чи Петра, поїхали до нього. А треба знати, що коли в Івана хороший досвід роботи, наприклад, дискусійних клубів, то туди в першу чергу йдуть ті, хто цікавиться саме їх роботою.

Словом, перспектив багато. Треба лише, щоб всі ці задуми стали реальністю, а це залежатиме не тільки від діяльності ініціативної групи, але й від підтримки, активної участі в цій справі кожного з нас. Розмову вела Н. ЯСИНЬКА.

◆ ВУЗ 80-Х: ШЛЯХОМ ПЕРЕБУДОВИ

ТОЙ, хто бодай побіжно знайомий з навчальними планами семи факультетів нашого інституту, може стверджувати, що протягом п'яти років у вузі змінюється чимало дисциплін. Проте одна з них залишається постійною — марксистсько-ленінська наука. А найпершими, хто зустрічає нове студентське поновлення в аудиторіях, є викладачі історії КПРС. Разом з діалектичним та історичним матеріалізмом, політекономією, науковим комунізмом — це важлива складова частина ідейно-теоретичної освіти, що її повинен отримати за період навчання у вузі майбутній спеціаліст.

Курс історії партії дає необхідні кожній культурній людині конкретні історичні знання. І все ж, думається, головні уроки вивчення історії партії

кладання історії партії, обмежений перелік обов'язкових для вивчення першоджерел скочують живу думку викладача і студента. Останній обминає через це багато праць і документів, що входять до золотого фонду марксистсько-ленінської теорії. Мова йде, звичайно, не

тами.

Висловлю «крамольну» думку: кількість лекційних годин з історії КПРС можна було б скоротити. Але за однієї умови — якщо будуть створені якісні посібники з історії КПРС, що враховують специфіку вузу, орієнтують на комплексний ви-

У ПОШУКУ СУСПІЛЬСТВОЗНАВЦІ

про механічне збільшення кількості першоджерел, які б вивчалися на тому чи іншому курсі. Найголовнішим для себе викладачі нашої кафедри визначили підвищення ефективності всіх форм занять,

клад матеріалу, розкривають зміст основоположних праць класиків марксистсько-ленінізму, в яких розв'язуються фальсифікатори історичного шляху, пройденого партією. Створити такі підручники по-

Однак, вважаю, що скорочення лекційних і семінарських годин і компенсація їх самостійною роботою не тільки посприятиме, але й бездумне рішення. Самостійна робота — це пріоритет кожного студента, його творчість, проба власних сил. Регламентувати її декількома годинами в навчальних планах — не що інше, вважаю, як невдала спроба «помодничати». Організація самостійної роботи під керівництвом викладача — цілний пласт сьогоденного вузу, але вирішення цієї проблеми таким чином ще більше загострило її в умовах перебудови вищої школи, засвідчило живучість віджитих методів управління навчально-виховним процесом.

Пропоную такий вихід з цієї ситуації: відвести самостійній роботі останні пари, перетворити їх у своєрідні дискусійні громадсько-політичні, творчі, педагогічні клуби чи «майстерні» з проблем, що передбачені програмою. Форми проведення, міркую, повинні стати результатом пошуку самих студентів під керівництвом викладача (диспути, конференції, політичні чи творчі зустрічі тощо). Доречно запрошувати на них ветеранів, вчителів-методистів, вчених.

Перебудова вимагає значних змін в нині діючій програмі курсу історії КПРС для вищих навчальних закладів. Перш за все, необхідно враховувати зміни в суспільно-політичному житті країни. Доцільно укрупнити теми, приділивши головну увагу вузловим проблемам, показу марксистсько-ленінізму в дії, в органічному зв'язку з практикою революційної боротьби і будівничою діяльністю партії, з розвитком світового революційного процесу.

Вірність урокам правди зобов'язує нас, суспільствознавців, на повний голос говорити і про деякі негативні явища в житті партії, пов'язані з культом Сталіна, суб'єктивізмом і волюнтаризмом, а також з прагненням «накати» на політику, що привело в 70-х — початку 80-х роках до відомих негативних процесів в соціально-економічному житті і розвитку країни.

Ф. КОСТИШИН.

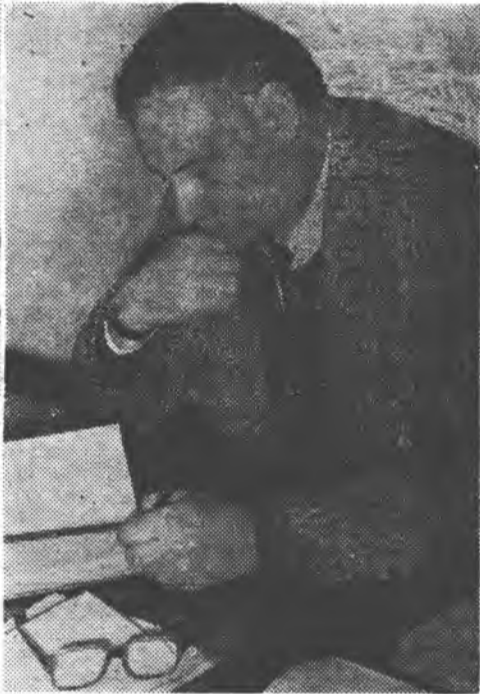
Доцент кафедри історії КПРС, кандидат історичних наук.

Цих двох людей добре знають у колективі нашого інституту. Віра Іванівна МОЙСЕЄНКО — член парткому, депутат міської Ради народних депутатів, громадські обов'язки вміло поєднує з основною роботою доцента кафедри політекономії.

Комуніста Володимира Григоровича МАТВИШІНА, завідуючого кафедрою іноземних мов, студенти люблять і поважають як людину скромну, чуйну, доброзичливу, яка завжди вміє знайти спільну мову з мовчунями. Фото В. Боб'яка та І. Тимінського.

□ КОМУНІСТ У КОЛЕКТИВІ

комуністів — це уроки правди, уроки ленінської методології мислі і дії, уроки громадянського ставлення і виховання готовності до революційної боротьби за соціалізм. Так повинно бути.

Однак так нині проходить не всюди і не завжди. В основних напрямках перебудови вищої і середньої школи, зокрема, зазначено, що у викладачів суспільних наук ще не вжити догматизм, схоластичне теоретизування. Цей недолік має безпосереднє відношення і до викладачів історії КПРС. Деформовані у 30-х роках і мало змінені до сих пір методи і форми ви-

магаючись, щоб кожен студент, сам відчув необхідність систематичного і ґрунтовного вивчення праць Маркса, Енгельса, Леніна, постійного напруженого духовного самозбагачення. Адже не секрет, що у деяких студентів вивчення цієї чи іншої теми історико-партійного курсу зводиться до заучування дат, окремих цитат, не більше. У зв'язку з цим мені хочеться особливо підкреслити те місце «Основних напрямів...», де йдеться про перенесення центру уваги в навчальних планах на семінарські заняття, індивідуальну роботу зі студен-

кликаний оголошений у країні конкурс. Добре було б до наукової роботи залучити і викладачів периферійних інститутів.

Торкнувся і проблеми семінарських занять. Як на мене, їх основним недоліком є ще у багатьох випадках переважаючий школярський, питально-відповідальний метод. Тим часом саме на семінарах, де студенти «виковують» свою думку, свій погляд, є великі можливості для справжнього виховання, для вільного обміну думками, для формування у молоді властивості творчо використовувати марксистсько-ленінізм.

Коли ініціатива

◆ СТУДЕНТСЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ: ДОСВІД І ПРОБЛЕМИ

наприклад, ліпше знати, як не майбутнім педагогам, хто заслуговує стипендії чи нагальної потреби житла? І головне в усій цій справі те, що викладачі мають тепер значно більше часу і можливостей для вдосконалення навчального процесу.

Координаційним центром молодіжного самоуправління на факультеті є навчально-виховна комісія, до складу якої входить сім найавторитетніших пред-

ставників студентства. У своїй роботі вони завжди спираються на допомогу комсомольського і профспілкового бюро та деканату. Але подібне співробітництво йде не у вигляді, так би мовити, «глухого» наставництва з боку останніх, а у формі рівноправного обміну думок і пропозицій. Візьмімо, приміром, формування розкладу. Для того, щоб його скласти, викладачі і студенти вивчають

зручність проведення навчальних годин для обох сторін, радяться, іноді навіть сперечаються, але результатом завжди є спільне рішення. Приблизно таким же чином відбувається й розподіл місць у гуртожитку. Громадські активісти разом із факультетською профспілкою вивчають думку студентів і з'ясовують потребу в інститутському житлі своїх колег. А вже потім, на спіль-

Таке запитання стривожило після відвідання наприкінці минулого року музично-педагогічного факультету. Метою нашого візиту була перевірка того, як організовані індивідуальні заняття з музичних дисциплін. Відразу обмовлюся, що більшість викладачів у дні перевірки працювали зі своїми студентами згідно розкла-

Для кого індивідуальні заняття?

ду. Але, як то кажуть, ніде ідеального не буває. І, мабуть, тільки на підтвердження цієї істини і стали можливими випадки порушень розкладу, про які хочу розповісти.

Ось, наприклад, під час перевірки у вказаній в розкладі аудиторії не відбулися індивідуальні заняття викладачів І. Ю. Гонської, Е. В. Ковалів, В. С. Іванової зі своїми студентами Я. Захарович, М. Гащук, С. Прохан. А ось ще ситуація: викладачі чекають, а студенти Г. Тучак, В. Бурдейна, О. Кізів, В. Багрийчук вирішили, очевидно, організувати собі в цей час відпочинок. І, нарешті, третій варіант: студентка Н. Говальчук займається самостійно, а викладач Т. С. Казарцева не з'явилася.

Як бачимо, наша стурбованість не безпідставна. І ми поділилися нею з деканом музично-педагогічного факультету І. В. Батюженком, а також з ректором. І хочемо сподіватися, що результати цієї перевірки вплинуть на підвищення відповідальності проведення індивідуальних занять на факультеті у майбутньому.

О. ЧМІЛЬ.

Член групи НК інституту.

Без радіо, як без рук

Чи можете ви уявити свій дім без газет, телебачення, радіо — цих найперших джерел масової інформації? Вранці, збираючись на роботу чи на навчання, ми мимоволі прислуховуємося до того, про що говорить радіо: свіжі політичні події, новини культурного, спортивного життя тощо. Радіо стало у нашому побуті необхідністю.

Та, на жаль, зовсім інакше вважає комендант студентського гуртожитку № 5 С. П. Коломієць. Інакше чим пояснити, що на багатьох поверхах у кімнатах, де проживають студенти, відсутні радіо-

Одним із обов'язків народних дозорців, вважаємо, є не просто перевірка стану справ у будь-якій галузі чи на будь-якій ділянці та виявлення недоліків, але й надання по мірі можливості допомоги, зокрема, вироблення певних рекомендацій по поліпшенню ситуації, роботи тощо.

Це мала на увазі наша рейдова бригада, коли ознайомила ближче з роботою науково-дослідного сектору інституту. Вона констатувала, зокрема, що усі штатні працівники сектору наполегливо працюють над господарськими темами. До цієї роботи залучені в основному викладачі кафедр фізики та методики фізики і ТЗН, 39 студентів фізико-математичного факультету, один студент-історик (П. Хмельовський), який має технічну освіту, а також три студенти художньо-графічного факультету, які займаються оформленням результатів господарських робіт. У розробці вищезазначених тем колектив НДС досяг певних успіхів, про що свідчить економічний ефект на суму понад 420 тисяч карбованців при плані МО УРСР 270 тисяч.

Проте довелось зафіксувати, що не все в організації роботи НДС відповідає вимогам. У свій час, зокрема, на роботу за сумісництвом без згоди керівника були прийняті люди, які не мали відповідної освіти і кваліфікації (вони звільнені наприкінці року). Окрім того, не повністю відповідають правилам техніки безпеки умови праці співробітни-

ків. Наукові керівники та відповідальні виконавці не завжди вчасно подають документацію по закриттю етапів виконання робіт, а також таблиці на нарахування заробітної плати. На жаль, у роботі НДС не беруть активної участі усі інші факультети, крім фізико-математичного.

Детально ознайомившись з проблемами науково-дослідного сектору,

ЗА МАТЕРІАЛАМИ РЕЙДУ

Посиливши вимогливість

учасники перевірки, як уже сказано на початку, виробили рекомендації, спрямовані, як нам здається, на поліпшення організації і самого процесу роботи НДС. В першу чергу вони стосуються поліпшення умов праці штатних співробітників. Окрім того, ці умови необхідно довести до таких, які б відповідали вимогам техніки безпеки і охорони праці.

Вимагає свого впорядкування і штатний розклад НДС. Що саме ми маємо на увазі? Вважаємо за

доцільне ось що: для розрахунку і впровадження економічного ефекту по господарській тематичній виставі посаду інженера-економіста, для оформлення авторських свідоцтв і патентного пошуку, а також для організації депонування результатів господарських робіт вести посаду патентознавця. Для працівників, які мають справу з джерелами іонізуючого випромінювання, крім п'ятнадцятипроцентної надбавки до зарплати, радимо ввести спецхарчування і додаткову профспілкову відпустку.

Турбуючись про створення ліпших умов праці для співробітників НДС, хочемо нагадати про те, що й від них вимагається особлива відповідальність, а начальнику НДС О. Е. Копаєву необхідно посилити вимогливість до наукових керівників та відповідальних виконавців в питанні підвищення ефективності роботи. Її організації, оформлення своєчасної звітності господарських робіт.

М. РУВІНСЬКИЙ,

О. ЯЦУРА,

члени групи НК інституту;

І. ЛУЧКІВ,

голова групи НК фізико-математичного факультету.

Володимир Якович КВАЩУК, доцент кафедри музики з методикою викладання, активний народний дозорець.

Його відзначає принциповість, безкомпромісність, наполегливість, що тільки позитивно відбивається на користі справи.

Фото В. Боб'яка.

За нами

ному засіданні, доходять оптимальної думки.

Завдяки такому розважливому і педагогічно вивіреному ставленню до студентського самоврядування з боку адміністрації, майбутні вчителі навчилися цілком компетентно управляти своїм життям на факультеті і впровадити його на рівні груп (тепер, наприклад, 3—4—5 курси повністю обходяться без кураторів).

Однак останнім часом у

розвитку цієї форми управління помічається, сказати б, деякий застій. Студенти перестали розширювати своє самоврядування. Багато з того, що під силу молоді, не робиться. Вирішення гуртожитських справ, скажімо, закінчується на виділенні фізматівцям житла. А от вже дозвілля, чергування чи просто дрібний ремонт на поверсі, де мешають представники факультету, залишається фактично поза увагою. Або

взяти для прикладу можливість студентської комісії у справі заохочення майбутніх педагогів до навчання. Адже не тільки стипендією і фотографією на Дошку пошани можна відзначити відмінника. Варто також розповісти про нього в інститутській газеті, надіслати його батькам листоподяку чи нагородити знаком ЦК ВЛКСМ і Мінвузу СРСР «За відмінне навчання».

Такий стан справ із подальшим впровадженням студентського управління пояснюється тим, що на основних напрямках навчально-виховної роботи вже використані всі наявні форми цієї організації факультетського життя. Провадити пошуки нового тепер стало значно складніше, а тому братися за це вже ніхто зі студентів не хоче. Якоюсь мірою вина тут падає на комсомольське бюро і адміністрацію підрозділу, яким слід в першу чергу піклуватися про розвиток самоврядування. Для виправлення ситуації дане питання ми запланували найближчим часом розібрати на засіданні спільнестського активу, а також виступити на розгляд ученої ради.

І. КАБАН.

Секретар комсомольського бюро фізико-математичного факультету, студент.

КНИГИ ВИКЛАДАЧІВ ІНСТИТУТУ

3 ІСТОРІЇ ПОДВИГУ

ДО 50-РІЧЧЯ ВОЗЗ'ЄДНАННЯ ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ В ЄДИНІЙ УРСР

На сторінках нашої газети ви ще матимете можливість детально познайомитися з історією пам'ятників і пам'ятних знаків комсомольської слави на Прикарпатті, а сьогодні приємно відзначити, що недавно вийшли друком методичні рекомендації «Пам'ятники комсомольської слави Прикарпаття», автором яких є завідувач народним музеєм освіти Прикарпаття, викладач нашого інституту, керівник лекторської групи обласної організації Українського товариства охорони пам'яток історії та культури Богдан Михайлович Гаврилів. Вони розраховані на лекторів, пропагандистів, учителів, організаторів пошукової роботи, студентів та юних слідопитів. Словом, на широке коло читачів.

Пам'ятники революційної і бойової слави стали священними місцями радянських людей. «Серед кількох сотень історичних пам'ятників орденоносної Івано-Франківщини, — пише автор, — особливе місце у використанні історико-культурної спадщини в комуністичному вихованні підрастаючого покоління займають пам'ятники і визначні місця комсомольської слави, що закарбували на віки подвиг молоді Прикарпаття 20—40-х років, яка боролася за встановлення Радянської влади, за возз'єднання західноукраїнських земель з УРСР і захисту від зовнішніх і внутрішніх ворогів народу — німецького фашизму та українських буржуазних націоналістів».

Б. М. Гаврилів розповідає про встановлення в 1978 році меморіальної дошки на площі Залізничній в нашому місті, яка свідчить про заснування 23 жовтня 1921 року Комуністичної спілки молоді Західної України, про вшанування пам'яті Степана Мельничука, Мирослава Ірчана, Петра Шеремети, секретаря Коломийського окружного КПЗУ В. Ю. Корбутяка, учасника страйку гірників у Дзвинячі (1926 р.) В. І. Костя, члена КПЗУ Созонта Букатчука, братів Майданських, Августина Євчука та інших.

Прикарпаття знає про подвиг і свято шанує пам'ять відомого льотчика білоруса Леоніда Бутеліна, який одним із перших здійснив повітряний таран у роки Великої Вітчизняної війни. Заболотівський музей комсомольської слави увіковічнив пам'ять про діяльність підпільної антифашистської молодіжної організації. Вічно живі в пам'яті людській комсомольці Олена Смеречук, Марія Сабат, Антоніна Верещакі-

на, Володимир Пачуля, Олександр Коряков, Іван Лещинець, Микола Марчук, Юлія Голейко, ковпаківці С. В. Руднев і його син Радик та багато інших, хто віддав своє життя за наше щастя.

«Пам'ять, традиції, спадкоємність поколінь — ці явища закономірні для сьогодення, — підкреслює Б. М. Гаврилів. — Сотні прикарпатців, наших молодих сучасників здійснювали свій інтернаціональний обов'язок в Афганістані, а десятки з них в хвилини особливої відповідальності пішли на подвиг».

«Чи все ми робимо, щоб гідним чином вшанувати пам'ять наших земляків воїнів-інтернаціоналістів і використати відомості про них, особисті речі, документи, фотографії, спогади як дорожочинні реліквії в дієвому інтернаціональному і патріотичному вихованні?» — запитує автор. Адже, як свідчать розмови з «афганцями», не вирішених проблем ще багато.

У селі Живачеві Тлумацького району поряд з бюстом Героя Радянського Союзу Миколи Москальова встановлено пам'ятник на честь Івана Вавшіва, Микола загинув у роки Великої Вітчизняної війни, Іван — при виконанні інтернаціонального обов'язку в Афганістані. Надгробні пам'ятники встановлено на могилах воїнів-інтернаціоналістів, кавалерів бойових орденів Василя Чмира в селі Тумир Галицького, Богдана Яцюка в селі Гринівці Богородчанського, Михайла Мочернюка в селі Мишині Коломийського районів та інших. А як із вшануванням подвигу тих, хто живе, працює чи вчиться поруч з нами? В брошурі акцентується увага на досвіді роботи ради народного музею «Герої Дніпра», а також на створенні в народному музеї освіти експозиції про воїнів-інтернаціоналістів, які стали студентами нашого інституту. Тут розміщені фотографії про діяльність міського клубу «Інтернаціоналіст» і його секції, що активно діє в інституті, листи, документи, нагороди — серед них грамота і значок Центрального Комітету Демократичної організації молоді Афганістану, якими нагороджений Мирослав Поштар — нині студент II курсу історичного факультету. Привертає увагу відвідувачів документальна фотографія вручення студенту Василю Богославцю, колишньому воїну обмеженого контингенту Радянських військ в Афганістані, ордена Червоної Зірки.

О. ДІДИК.

Член комітету комсомолу інституту.

СПОРТ

Кульова стрільба

Вперше за історію вузу команда інституту з кульової стрільби зайняла найвищу сходинку в залуку І Спартакіади ДФСТ області, випередивши вже давно визнаних лідерів — технікум фізкультури та інститут нафти і газу. Найліпші результати показали В. Цап, Н. Онуфрук, О. Вакаров, О. Стреляна, В. Стоцький, В. Білоус (педфак), Я. Фітківський (філфак), О. Лижичка (худграф) та інші.

Лижі

В особистому залуку серед чоловіків на республіканських змаганнях з лижних гонок, що відбулися у Ворохті, на дистанції 5 км переміг студент художньо-графічного факультету, майстер спорту Р. Теребушко. Не підали інститут і дівчата. О. Покидко, М. Збіглей (фізмат), Л. Романюк, Б. Костюк (педфак) і С. Гавриш (музпед) увійшли в десятку кращих на дистанції 3—5 км.

П. НЕСТЕРУК.

Викладач кафедри фізвиховання.

МОЖЛИВО, настали дивні часи, коли ось такі запитання не тільки не викликають роздратованого здивування, а вимагають прямої і чесною відповіді, хоча, судячи з наявних зв'язських і шкільних програм, вони примушують згадати чеховського героя, що не раз повторював: «цього не може бути тому, що цього не може бути ніколи». Справа не в прозі В. Набокова — це видатне явище в художній літературі, — вона у нас опублікована в журналах. Зрештою, річ, навіть не в тому, що поспішлива канонізація нових імен не менш шкідлива, як і приховання правди від громадян. Справа, очевидно, перш за все в принципах підходу до вивчення всього літературного процесу як у вузі, так і в школі. Здається, вже безперечно, що апологетика одних, висування інших імен приводить до незбалансованості культурної спадщини: звідси і «білі плями» (точніше, «чорні плями» історії), і «зайві люди», і класики соціалістичного реалізму, і поруч з класиками...

Довгождана програма для педагогічних вузів з російської радянської літератури нарешті з'явилась (Москва, Просвещение, 1988, Сб. № 26. Составители: В. В. Гура, А. А. Журавлева, В. А. Лазарев, А. В. Треновский, С. И. Шешуков, П. Ф. Яшин). В пояснительній записці програми справедливо мовиться про те, що «призначення оглядових розділів курсу — показати цільну картину літературного життя на кожному етапі її розвитку» (с. 4). З цим не можна не погодитися, оскільки імена художників

ПОВТОРЕННЯ ПРОЙДЕНОГО

«Чи погоджуєтесь ви з думкою про те, що В. Набоков — це Пушкін ХХ століття?»
«Чи будуть у нас видані твори Набокова?»
«Якими ви бачите у майбутньому навчальні програми з літератури? Чи можли-

вий вільний вибір вивчення того чи іншого твору?»

[Із записок учнів Богородчанської СШ № 1 Івано-Франківської обл.]

слова, котрі зараз у всіх на вустах, міцно ввійшли у літературний ужиток тільки у 80-і роки.

Однак, викликає активне заперечення інше. По-перше, а чому власне творчість ні Д. Бедного, ні Д. Фурманова, ні Ф. Гладкова не може вивчатися в оглядовому розділі? Адже самі укладачі пишуть: «...ідейність повинна бути художньо реалізованою» (с. 3), а на стор. 4 більш визначено: «Традиційним став такий курс радянської літератури, в якому вивчення етапів її розвитку органічно переплітається з детальним вивченням творчості видатних письменників, що внесли значний вклад у літературу». Значить, монографічне вивчення творчості Ф. Гладкова, Д. Бедного, як видатних, оглядове. Гаразд, а як же А. Платонов, від якого ми взнали про «котловани» російського життя 20—30 років (до речі, ні «Котлован», ні «Чевенгур», ні «Ювенільне море» не згадуються у переліку текстів, «рекомендованих на розсуд викладача»? Чому не можливий М. Булгаков для монографічного дослідження, скажімо, в курсі літератури на сучасному етапі, на який укладачі бездумно віддали дві години (звичайно, із застереженням «приблизний розподіл часу»? Чи допустимо, щоб випускники

педінституту оглядово були знайомі з Платоновим за «Фро», з Лавреневим за «Розломом», з Беким за «Волоколамським шосе»? А де лавреневський «Сьомий супутник», «Гравюра на дереві»? Де В. Гроссман (про якого загалом жодного слова у програмі!) з його видатним романом «Життя і доля», високо оціненим критикою?

Дуже сумно, але досі такого тонкого психолога, спадкоємця великих традицій Тургенева, Толстого, Чехова М. Пришвіна величають тільки співцем природи або зараховують по-благливу в ранг дитячих письменників (у програмі тільки «Жень-шень» і «Корабельний гай»). Ось уже воістину деякі наші літературознавці стають схожими на тих добродушних матусь, котрі віддаючи дочок заміж, шепочуть їм на вухо, що дітей знаходять у капюсті.

Але ж автори — вкотре! — справедливо пишуть, що «вивчення літератури, її загальних закономірностей можливе... у взаємодії різних творчих орієнтацій, в єдності історичного процесу літератури соціалістичного суспільства» (с. 4). Так що ж, не було реальної людської і творчої драми А. Ахматової, М. Булгакова, Й. Мандельштама, В. Ключева, В. Гроссмана, М.

Зощенка, І. Бродського (про нього жодного слова!) і т. д.? Список можна продовжити.

Автори програми обрали традиційну шкільну календарну періодизацію, хоча відомо, що в дискусії на сторінках журналу «Русская литература» (1973 — 1986) були вироблені основні положення, що лягли в основу, наприклад, навчального посібника Л. Ф. Єршова «История русской советской литературы», який, до речі, рекомендований авторами як основний.

Звичайно, питання періодизації радянської літератури складне і багатогранне, і зрозуміле прагнення авторів не вводити в програму його дискусійний аспект. Але є в періодизації, що пропонується, положення, які викликають незгоду: укрупнений підхід, на наш погляд, сьогодні більше відповідає основним особливостям літературно-суспільної ситуації, як це пропонує Л. Ф. Єршов, на відміну від авторів про-

грами, які зупинилися на традиційній шкільній періодизації. Не погоджуємося ми й з деякими «дрібницями» у програмі. Посудьте самі: «література другої половини 50-х — 70-х років» (розділ програми) і «література другої половини 60-х — початку 80-х років» (той же розділ у Л. Ф. Єршова). Тут явно прослідковується прагнення авторів начебто не «помітити» деякі явища літературного процесу 80-х років (підписана програма до друку 13. 09. 88 р.).

...І сама література 70-х — 80-х, і ті відкриті для нас сьогодні твори наближають нас до якогось цілющого уявлення про те суспільство, в якому ми живемо, до тієї історії, котра нами прожита, дозволяє відчутти перспективу майбутнього. Тому духовний стан сьогоденного студентства і шкільного юнацтва залежить від того, як ми ставимося до свого, часом непростого, минулого, якою мірою піклуємося про «культ правди», адже ніщо так не ображає гідність людини, не ранив її душу, як приховання зокрема і художньої інформації.

М. ГЕРЕЖУК.

Вчитель Івано-Франківської СШ № 10.

Г. ПАВЛИКОВ.

Доцент кафедри російської і зарубіжної літератури.

НА ФОТОКОНКУРС «РП»

МАРІЧКА

Фото В. Мельника

друзям і в кінцевому результаті — суспільству. Кинути курити може кожен, але для цього потрібна сила волі. Треба подумати про те, що людина сильніша від того бур'яну, який вона курить. Прикладом є наші студенти-філологи О. Соколовський, В. Ломпас, Я. Коржан, М. Костів, Ю. Мельничук, що були бійцями загону на сільськогосподарських роботах, де керівником був один з авторів цих рядків. Пропозиція кинути курити спочатку викликала у хлопців насмішки, безнадійні махання рукою. Але з часом вони усвідомили

шкідливість цієї згубної звички, усвідомили, що людський інтелект стоїть вище від задоволення шкідливих бажань, що людина може і повинна керувати своїми вчинками. Сподіваємося, що ці студенти будуть добрим прикладом для своїх вихованців у майбутньому.

В. БОДНАРЧУК.
Завідуючий кафедрою цивільної оборони і медичної підготовки.

С. КУПЧАК.
Доцент кафедри цивільної оборони і медичної підготовки.

Радимо прочитати

Фонд бібліотеки нашого Інституту нещодавно поповнився такою художньою та науковою літературою:

Бек А. Жизнь Бережкова, Новое назначение. Кишинев. Карта Молдово-веняскэ. 1988.

Останній роман О. Бека «Новое назначение», написаний на початку 60-х років, дійшов до читача тільки в 1986 році.

Северянин И. Стихотворения. М. Советская Россия. 1988.

Збірник вибраних віршів І. Северянина відкривається його першою книгою «Громокипящий кубок», який приніс поетові славу. Другий розділ складають вірші 1860—1940 років. У книгу також входить автобіографічний роман у віршах «Колокола собора чувств».

Сосюра В. Третья рота. К. Радянський письменник, 1988.

Перше видання біографічного роману видатного українського радянського письменника. Висока ліричність, пронизлива щирість, нешадна правдивість — ось прикметні ознаки цього непересічного твору-сповіді, яка не могла раніше побачити світ. Біографія поета у романі тісно переплетена з подіями революції і громадянської війни на Україні, суспільним і літературним життям 20—50 років, сповнених драматизму і зумовлених часом колізій.

Тендряков В. Покушение на миражи. Роман, повесть, рассказы. М. Советский писатель. 1988.

Нову книгу В. Тендрякова складають роман «Покушение на миражи», повість «Чистые воды Китежа» та воєнні перекази. У романі, вперше надрукованому повністю, методом наукового аналізу зроблена спроба на основі фактів виникнення християнства зрозуміти закономірності розвитку людського суспільства.

Цветаева М. Театр. М. Искусство. 1988.

У збірник увійшли вісім п'єс поетеси М. Цветаєвої. Книга складається із двох розділів «Романтика» і «Трагедія». Більшість п'єс з циклу «Романтика» написані Цветаєвою на сюжети, взяті з історії XVIII століття. «Трагедія» створені за мотивами міфу про старогрецького героя Тезея. Передмова написана поетом П. Антокольським, коментар складений дочкою М. Цветаєвої А. Ефрон.

Література по педагогічним наукам і народному освітанню. М. Педагогика. 1988.

Щоквартальний бібліографічний показник включає в себе назви книг та статей з важливих питань історії та теорії педагогіки.

Н. МОРОЗОВА.
Старший бібліограф.

СЛУЖБА ЗДОРОВ'Я

ПРО ШКІДЛИВІСТЬ КУРІННЯ

Тютюн і алкоголь — токсичні речовини, які з часом приводять людину до наркотичної залежності. На жаль, вони легалізовані майже в усіх країнах і називають їх «легалізовані наркотики», або «культурні наркотики».

Тютюн — це однорічна рослина, висушені листки якої після спеціальної обробки і подрібнення використовують для куріння. До складу листків тютюну входять нікотин, білки, вуглеводи, органічні кислоти, смоли й ефірні олії. Нікотин — одна з найсильніших рослинних отрут, основна складова тютюнового диму. Токсичність нікотину для різних видів живих організмів різна. Якщо під скляний ковпак помістити голуба і впусити туди дим однієї цигарки, то голуб через кілька хвилин загине. Смертельна доза нікотину для людини 50—60 мг (1 мг — одна тисячна частина грама на 1 кг ваги тіла). Викируючи 20—25 сигарет на день, людина дістає смертельну дозу нікотину. Під час куріння він надходить в організм невеликими порціями. У зав'язяти курців організм уже пристосований до цієї отрути. Отруйність нікотину відчув кожен, хто взяв першу в житті цигарку. Ніхто не може докурити першої сигарети до кінця, бо цьому заважають запаморочення, нудота, інтенсивне слиновиділення,

шум в голові, серцебиття, загальна слабкість тощо.

До складу тютюнового диму, крім нікотину, входять близько 30 отруйних речовин: аміак, синильна кислота, чадний газ тощо. При згоранні одного кілограму тютюну утворюється 50—60 грамів тютюнового дьогтю. Учені встановили, що до складу його входять різні ароматичні речовини і смоли, які викликають злоскісні пухлини. Вони називаються канцерогенними (від латинського «канцер» — «рак»). Київський вчений Ю. П. Борисюк вводить тютюнову смолу в трахею лабораторним щурам і у тварин виник рак легень.

Нікотин підвищує тонус судинної стінки, що призводить до звуження судин, а це, в свою чергу, зумовлює стенокардію і в кінцевому результаті інфаркт міокарду, ендартеріїт (звуження судин кінцівок, що спричиняє гангрену). Діючи на центральну нервову систему, нікотин гальмує в ній збудливі процеси і викликає порушення обміну речовин. Це приводить до підвищеної втомлюваності, погіршення пам'яті. Нікотин активно діє на функцію статевих залоз і нерідко буває причиною статевого безсилля.

Особливо різкі зміни стаються під впливом куріння в молодих жінок. Кисневе голодування головного мозку, втомлюваність,

погіршення пам'яті, роздратованість, гальмування реакцій на подразнення — ось перші ознаки куріння підлітків.

Дані досліджень показують, що серед молоді курить більше як 10 процентів школярів 4—8 класів, майже третина старшокласників, більше як половина учнів СПТУ і студентів.

У нашому педінституті такі дослідження не проводились. Але коли пройтися коридорами корпусів і гуртожитків, то можна відзначити наявність тютюнового диму, концентрація якого значно зростає під час перерви і особливо в туалетних кімнатах, не тільки у чоловічих, але й у жіночих. Хмарки диму клубочаться в робочих кабінетах декотрих завідуючих підрозділами вузу. Ці люди відкидають або просто не враховують значення сили прикладу. А їхніми вихованцями є молодь, котра через деякий час сама стане виховувати і з неї стануть брати приклад учні.

Тепер готується державна програма по боротьбі з курінням. Вона повинна стати частиною загальнодержавної системи пропаганди і виховання здорового способу життя. Але чому для особистого здоров'я курцям необхідні директиви і постанови уряду? Кожен повинен усвідомити те, що курячи, він завдає шкоди не тільки собі, але й своїм дітям, сім'ї,